

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра теоретичної і практичної філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕПІСТЕМОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 033 Філософія
освітній рівень перший (бакалаврський)
освітня програма Філософія
спеціалізація -
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2021/2022
Семестр V
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі:

Шашкова Л.О., д.філос.н., професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії

Лактіонова А.В., д.філос.н., доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Масніков І «31» 08 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ - 2021

Розробники:

Шашкова Л.О., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії

Лактіонова Анна Валеріївна, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії

Затверджено

« 27 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри теоретичної і практичної філософії
 (Людмила ШАШКОВА)

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р. Протокол №2 від 31.08.2022 р.

Ірина МАСЛІКОВА

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань з проблематики епістемології, знання термінології, основних понять, основних теорій, підходів, методології, взаємодії з комплексом філософських і наукових дисциплін; репрезентація проблеми знання та його обґрунтування як фундаментальної проблеми епістемології, що дозволить студентам розуміти сучасний стан справ у царині епістемології.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни.

До початку вивчення студенти мають **знати** специфіку філософських проблем з логіки, метафізики й онтології, теорії пізнання, історії філософії, її традицій, напрямів і шкіл, основні поняття і категорії філософії.

Вміти здійснювати аналітичну роботу; збирати та інтерпретувати наукову інформацію, обробляючи літературу з філософії, теоретично формулювати і логічно викладати власне розуміння окремих питань і загальних проблем, способів їх розв'язання у письмовій та усній формі, ставити конкретні цілі і завдання та реалізовувати їх за допомогою обраних теоретичних підходів та методів.

Володіти елементарними навичками самостійного опрацювання рекомендованої літератури, в тому числі й праць англійською мовою; критичного сприйняття текстової інформації, дотримуватися рівня філософської мови і використовувати теоретико-методологічний інструментарій філософії, здійснювати різні види дослідницької роботи (анотації, бібліографії, презентації) щодо тематики епістемології.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Епістемологія» належить до переліку нормативних дисциплін та викладається у 5 семестрі 3 курсу бакалаврату. Завершується дисципліна іспитом. У межах дисципліни презентована історія та сучасний стан справ у царині епістемології, розглядаються її основні розділи і тематика, поняття, категорії, принципи, проблеми, теорії, концепції. Особливий акцент зроблений на проясненні проблеми знання та його обґрунтування як фундаментальної проблеми епістемології. Порівнюються проекти класичної і некласичної епістемології. Засади реалізму і антиреалізму. Розглядаються різні підходи і системи аргументації в межах авторських концепцій. Розглядаються настанови фундаменталізму класичної епістемології на їх вплив на формування філософії аналітичної традиції, *що передбачає обов'язкове залучення до вивчення дисципліни англійських джерел*. Аналізується проблема скептицизму в епістемології. Репрезентовані концепції істини в сучасній епістемології. Ґрунтовно розглядається аналітична традиція в епістемології, її зв'язок з прагматизмом і непрагматизмом. Особлива увага приділена новітнім напрямам і проектам епістемології: натуралістична, еволюційна, соціальна моральна епістемологія та ін. Завершується дисципліна аналізом філософських перспектив сучасної епістемології.

4. Завдання (навчальні цілі): надати студентам цілісну систему знань з проблематики епістемології, сформувати у студентів навички і вміння самостійної орієнтації в поняттях, теоріях, концепціях епістемології на основі опрацювання текстів найвпливовіших і значимих авторів в цій галузі. Розвинути здібності критичного сприйняття й оцінки різних джерел, здатність співставлення різних підходів щодо епістемологічних питань та порівняльної оцінки аргументації конкуруючих позицій.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати автономно.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

ФК 5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

ФК 6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ФК 7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК 8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Основні поняття і актуальні питання епістемології.	Лекції, семінари	Усні доповіді, епістемологічний словник, контрольна робота, іспит	10
1.2	Основні теорії і концепції, в межах яких формується проблематика епістемології.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, епістемологічний словник, контрольна робота, іспит	10
1.3	Зв'язки епістемології з комплексом філософських і наукових дисциплін щодо проблематики знання і пізнання.	Лекції, семінари	Усні доповіді, епістемологічний словник, контрольна робота, іспит	10
1.4	Підходи до проблеми обґрунтування знання, аргументації на користь різних позицій.	Самостійна робота, лекції, семінари	Усні доповіді, есе, іспит, контрольна робота, колоквиум	10
	Вміти:			
2.1	Представляти епістемологію в єдності проблематики, розв'язання якої має свої особливості в межах різних концепцій і парадигм.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе, колоквиум, епістемологічний словник, контрольна робота, іспит	10
	Логічно формулювати та	Семінари,	Усні доповіді,	10

2.2	викладати власне розуміння питань епістемології і способів їх розв'язання у письмовій та усній формі.	самостійна робота	дискусії, епістемологічний словник, есе, колоквіум, контрольна робота, іспит	
2.3	Співставляти різні позиції щодо епістемологічних питань та проводити порівняльну оцінку аргументації конкуруючих позицій.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе, епістемологічний словник, контрольна робота, іспит	10
2.4	Формулювати власні позиції і демонструвати навички самостійної аргументації у тематичному полі епістемології.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе, колоквіум, контрольна робота, іспит	10
Комунікація:				
3.1	Відкритість, здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, сприймати та враховувати зауваги, залучати у власні міркування слухні ідеї.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе, колоквіум	5
3.2	Презентувати результати здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, словника.	Семінари, самостійна робота, дискусії	Усні доповіді, дискусії, есе, колоквіум, епістемологічний словник, іспит	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	Ставити перед собою завдання і працювати над ними автономно.	Самостійна робота	Усні доповіді, есе, колоквіум, епістемологічний словник	5
4.2	Відповідально працювати з джерелами, зокрема аналізувати й узагальнювати їхній зміст за науковими критеріями.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, есе, колоквіум	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни													
Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2	
ПРН 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.	+	+	+				+				+		

ПРН 9. Мати навички написання філософських текстів.						+				+		+	
ПРН 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.				+	+		+	+	+			+	
ПРН 11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.				+		+		+	+			+	
ПРН 12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.						+		+		+			
ПРН 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	+	+	+	+					+			+	+

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

- 1. Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.2 – 21 / 35 балів
- 2. Самостійна робота (епістемологічний словник):** РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 4.1 – 14 / 24 балів
- 3. Самостійна робота (есе, колоквиум):** РН – 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 - 16 / 26 балів
- 4. Контрольна робота:** РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 – 9 / 15

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу (епістемологічний словник, есе, колоквиум), 3) контрольну роботу, з урахуванням коефіцієнту 0,6. Всі види робіт в семестрі мають у підсумку:

- в максимальному вимірі $100 \text{ балів} \times 0,6 = 60 \text{ балів}$
- в мінімальному вимірі $60 \text{ балів} \times 0,6 = 36 \text{ балів}$

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту.

Іспит у письмовій формі РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2 – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається у письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40

балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності;

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми, 2 бали – доповнення змістовне, 1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

2. Самостійна робота (епістемологічний словник):

24-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

19-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному

розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;
14-11 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;
10-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

3. Самостійна робота (есе, колоквиум):

13-10 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження;

9-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

5-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

4. Контрольна робота:

15-13 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

12-10 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

9-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

5. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність роботи;

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

7.2 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

7.3 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min - 36 балів	Max - 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До тем 1 – 11 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді.	«3» x 7 = 21	«5» x 7 = 35
Самостійна робота (епістемологічний словник)	До тем 1-11 протягом семестру. (Додаток самостійної роботи)	«14» x 1 = 14	«24» x 1 = 24
	Есе до тем: 1, 4, 8 жовтень. Колоквіум до тем: 9, 10 листопад. (Додаток самостійної роботи)	«8» x 2 = 16	«13» x 2 = 26
Самостійна робота (есе, колоквіум)			
Контрольна робота	До тем 1-11	«9» x 1 = 9	«15» x 1 = 15
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 6 = 36	«100» x 0,6 = 60

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Тема 1. Вступ до епістемології. Епістемологія класична і некласична.	2	2	-
2	Тема 2. Проблема обґрунтування знання.	4	4	4
3	Тема 3. Природа знання: історична перспектива.	4	4	-
4	Тема 4. Скептицизм. Релятивізм.	2	2	4
5	Тема 5. Проблема перцепційного досвіду	4	4	4
6	Тема 6. Пояснення і розуміння як механізми пізнання.	2	2	4
7	Тема 7. Епістемологія і методологія.	2	2	4
8	Тема 8. Проблема істини.	4	4	5
9	Тема 9. Філософський експеримент.	2	2	5
10	Тема 10. Проблематика епістемології в сучасній філософії. Колоквіум.	2	4	10
11	Індивідуальна самостійна робота: есе, епістемологічний словник			20
12	Контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота - 60 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / пер. з англ.; за наук. ред. А. С. Синиці. – Львів: Літопис, 2014. – 374 с.
2. Антологія сучасної філософії науки або усмішка ASIMO/ пер. з англ.; за наук. ред. В. П. Мельника, А. С. Синиці. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 568 с.
3. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-philosophicus. Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995.
4. Г'юм Д. Трактат про людську природу / Д. Г'юм. – Київ: Всесвіт, 2003. – 552 с.
5. Кант І. Критика чистого розуму / І. Кант ; пер. з нім. та прим. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504 с.
6. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. – Том перший. – Вид. друге, виправл. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. – 576 с.
7. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Під кер. Барбари Кассен. Пер. з фр. – Том другий – К.: Дух і літера, 2011. – 488 с.
8. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. – Том третій – К.: Дух і літера, 2013. – 328 с.
9. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. – Том четвертий – К.: Дух і літера, 2016. – 440 с.
10. Квайн В. Дві догми емпіризму / Sententiae, № 2, 2015. – С. 9-26.
11. Лактіонова А. В. Філософія дії: монографія. / А. В. Лактіонова. - К.: ВПЦ “Київський університет”, 20116. – 367 с.
12. Лок Дж. Розвідка про людське розуміння / Дж. Лок. – К.: АртВертеп, 2007. – Кн. 1-4.
13. Патнем Г. Розум, істина й історія. – Київ: Видавничий дім «Альтернатива», 2003. – Передмова, 1,3,5,9.
14. Платон. Тезтет // Платон. Соч.: В 3 т. – М., 1970. – Т. 2. С. – 233-317.
15. Шашкова Л. О. Інституційно-дизайновий вимір соціально-епістемічних практик / Л. О. Шашкова. – Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей / Збірник наукових праць. - Київ, 2018. - 408 с. – С.233-239.
16. Шашкова Л.О. Гуманітарне пізнання: нові виклики епістемології // Вісник Національного авіаційного університету. Філософія.Культурологія. № 1(3), 2006. С. 57-63.
17. Шашкова Л.О. Гуманітарне знання у проектах неklasичної епістемології // Філософія та політологія у структурі сучасного соціогуманітарного знання (теоретичні та методологічні аспекти): монографія. К.: ВПЦ „Київський університет”, 2011.
18. Шевальє К. Епістемологія / Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. Том другий. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. – 488 с. – С. 84-96.
19. Alston W. P. Epistemic Justification: Essays in the Theory of Knowledge / W. P. Alston. – N. Y. : Cornell University Press, 1989. – 354 p.
20. Barnes E. Emergence and Fundamentality / E. Barnes // Mind, 2012. – № 121 (484). – P. 873–901.
21. Bonjour L. Epistemology: Classic Problems and Contemporary Responses / L. Bonjour. – Lanham, MD : Rowman & Littlefield, 2002. – viii. – 283 p.
22. Dancy J. An Introduction to Contemporary Epistemology. / J. Dancy. – Oxford : Blackwell, 1985. – 272 p.
23. Dummett M. Thought and Reality / M. Dummett. – Oxford : Clarendon Press ; N. Y. : Oxford University Press, 2006. – ix. – 109 p.
24. Feldman R. Epistemology / R. Feldman. – Upper Saddle River : Prentice Hall, 2003. – 197 p.
25. Goldman A. Epistemology: a Contemporary Introduction. / A. Goldman. – Oxford : Oxford University Press, 2014. – 298 p.

Додаткова:

1. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії. / С. Крічлі. – К.: ТОВ Стилос, 2008. – 152 с.
2. Мінаков М. А. Історія поняття досвіду / М. А. Мінаков. – К. : Парапан, 2007. – 386 с.
3. Синиця А. С. Аналітична філософія: Монографія / А. Синиця. – Львів, ЛДУФК, 2013. – 303 с.
4. Brandom R. Making it Explicit / R. Brandom. – Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1994. – 741 p.
5. Derose K. Epistemic Possibilities / K. Derose // *Philosophical Review*, 100, 1991. – P. 581–605.
6. Dretske F. Perception, Knowledge, and Belief. / F. Dretske. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 284 p.
7. Chisholm R. The Foundations of Knowing / R. Chisholm. – Minneapolis : University of Minnesota Press, 1982. – 216 p.
8. Horwich P. Truth. / P. Horwich. – Oxford : Oxford University Press, 1998. – 157 p.
9. Popper K. Evolutionary Epistemology // *Evolutionary Theory: Paths into the Future* / Ed. by J. W. Pollard. John Wiley & Sons. Chichester and New York, 1984, ch. 10, pp. 239-255.
10. Rescher N. Epistemic principles. – NY, Bern, Frankfurt, Berlin, Brussels, Vienna, Oxford, Warsaw: PETER LANG, 2017. – 172 p.
11. Schellenberg S. Experience and Evidence / S. Schellenberg // *Mind*, 2013. – Vol. 122. – P. 699–747.